

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning för att öka sysselsättningen bland personer som fyllt 55 år

Till social- och hälsovårdsutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning för att öka sysselsättningen bland personer som fyllt 55 år (RP 62/2022 rd): Ärendet har remitterats till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet för utlåtande till social- och hälsovårdsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Marjaana Maisonlahti, social- och hälsovårdsministeriet
- specialsakkunnig Tuomas Helminen, social- och hälsovårdsministeriet
- regeringsråd Tarja Kröger, arbets- och näringsministeriet
- specialsakkunnig Erja Nikula, arbets- och näringsministeriet
- jurist Antti Ristimäki, Folkpensionsanstalten
- specialforskare Mervi Ruokolainen, Arbetshälsoinstitutet
- jurist Marjaana Salonen, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland
- utvecklingsdirektör Olli Päärnilä, UF-centret
- servicechef Erja Kononen, Nylands arbets- och näringsbyrå
- ansvarig jurist Elina Saari, Sysselsättningsfonden
- utvecklingschef Erja Lindberg, Finlands Kommunförbund
- utbildnings- och arbetskraftspolitisk expert Mikko Laakkonen, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- jurist Samppa Koskela, STTK rf
- ledande expert Vesa Rantahalvari, Finlands näringsliv rf
- verksamhetsledare Jukka Haapakoski, Työttömien Keskusjärjestö ry
- verksamhetsledare Aki Villman, Arbetslöshetskassornas Samorganisation rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- justitieministeriet
- undervisnings- och kulturministeriet
- Akava ry
- Kommun- och välfärdsområdesarbetsgivarna KT

Utlåtande AjUU 6/2022 rd

- Finlands Maskinbefälsförbund ry
- Finlands Sjömans-Union FSU rf
- Rederierna i Finland rf
- Företagarna i Finland rf.

Inget yttrande av

- Finlands Skeppsbefälsförbund rf
- Passagerarfartygsföreningen i Finland rf.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

I en situation där världsekonomin utvecklas normalt och den inhemska ekonomin återspeglar den globala utvecklingen är enligt regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering ett av de viktigaste målen för den ekonomiska politiken under regeringsperioden att sysselsättningsgraden stiger till 75 procent i åldersgruppen 15—64 år 2023. Vid sidan om höjningen av sysselsättningsgraden är målet att antalet sysselsatta ökar med minst 60 000 före utgången av 2023.

För att sysselsättningsgraden ska kunna höjas är det viktigt att fler partiellt arbetsföra, svårsysselsatta, unga, äldre och invandrare deltar på arbetsmarknaden. Det behövs effektiva åtgärder för att främja sysselsättningen. Möjligheterna för grupper som är i behov av särskilt stöd att få sysselsättningsfrämjande och individuella tjänster bör effektiviseras.

Syftet med den aktuella propositionen är att främja uppnåendet av sysselsättningsmålet genom att öka de äldres deltagande på arbetsmarknaden så att sysselsättningen förbättras med cirka 8 300 personer före utgången av 2029. Dessutom förväntas en tillfällig reserveffekt, som följer av en ökad sysselsättningskyldighet för kommunerna, förbättra sysselsättningen med cirka 1 000 personer. Syftet är att höja sysselsättningsgraden bland personer som fyllt 55 år och förbättra deras ställning på arbetsmarknaden och deras ork i arbetet. I detta syfte föreslås det ändringar i bestämmelserna om tjänsterna för de arbetslösa, finansieringen av utkomstskyddet för arbetslösa, omställningsskyddet och deltidsarbete.

Utskottet anser att propositionens syften är viktiga och värda att understödjas och tillstyrker lagförslagen, men med följande kommentarer.

Gradvis avskaffande av rätten till tilläggsdagar

Maximitiden för arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa är 300, 400 eller 500 dagar, beroende på personens ålder och arbetshistoria. Systemet med tilläggsdagar för löntagare gör det dock möjligt att trots maximitiden betala ut grunddagpenning och inkomstrelaterad dagpenning för löntagare för så kallade tilläggsdagar tills den arbetsökande går i ålderspension.

Utlåtande AjUU 6/2022 rd

I propositionen föreslås det att de tilläggsdagar till arbetslöshetsdagpenning som avses i lagen om utkomstskydd för arbetslösa gradvis ska slopas så att den nedre åldersgränsen för rätten till tilläggsdagar höjs med ett år per födelseår för dem som är födda 1963 eller senare och att möjligheten till tilläggsdagar slopas helt för dem som är födda 1965 eller senare. Samtidigt föreslås att den självriskpremie för arbetsgivare som används för att finansiera systemet med tilläggsdagar ska slopas gradvis.

Den nedre åldersgränsen för rätten till tilläggsdagar har höjts flera gånger under årens lopp. Då har det märkts att sysselsättningen har förbättrats i de åldersklasser där man inte längre har rätt till tilläggsdagar. Systemet med tilläggsdagar för arbetslöshetsdagpenning bedöms bana väg för tidigt utträde ur arbetslivet, vilket försämrar sysselsättningen bland äldre. Enligt propositionen kan rätten till tilläggsdagar inom utkomstskyddet för arbetslösa öka arbetslösheten bland äldre på två sätt. För det första har rätten till tilläggsdagar medfört att uttryckligen äldre har drabbats av uppsägningar. För det andra har det bedömts att rätten till tilläggsdagar kan försämra sannolikheten för äldre arbetslösa att hitta nytt arbete.

Personer över 55 år löper större risk än yngre åldersgrupper att bli uppsagda av produktionsorsaker och ekonomiska orsaker och har sämre möjligheter att få arbete efter att de har blivit arbetslösa. Därför är det viktigt att sysselsättningsutvecklingen för dem som fyllt 55 år främjas samtidigt genom flera olika åtgärder. Utskottet påpekar dock att slopandet av tilläggsdagarna och de övriga åtgärder som föreslås i propositionen också kan försämra sysselsättningen på arbetsplatserna. Det är möjligt att arbetsgivarnas vilja att rekrytera äldre arbetstagare minskar på grund av de nya skyldigheter som föreslås i omställningsskyddet. Därför anser utskottet att det är absolut nödvändigt att noggrant följa vilka konsekvenser det föreslagna stegvisa slopandet av tilläggsdagarna och ändringen av den nedre åldersgränsen samt andra åtgärder som föreslås i propositionen har för sysselsättningen bland personer över 55 år och att regeringen ger en rapport om detta till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet före utgången av 2024 (*Utskottets förslag till uttalande*). Utskottet föreslår att social- och hälsovårdsutskottet föreslår ett uttalande i ärendet.

Utskottet påpekar att slopandet av rätten till tilläggsdagar försämrar utkomstskyddet för äldre arbetslösa arbetssökande. Därför anser utskottet att det är viktigt att de övriga bestämmelser om utkomstskydd för arbetslösa som tryggar försörjningen för äldre arbetslösa arbetssökande förblir oförändrade. Utskottet understryker att målgruppens möjligheter att få inkomstrelaterad dagpenning i fortsättningen bör främjas på planerat sätt genom en ny rätt till lönesubvention på 70 procent.

Omställningsskydd

Omställningsskyddet är en modell där målet är att de som sägs upp eller permitteras snabbare och lättare ska få ett nytt arbete. Lagstiftningen om det trädde i kraft för första gången den 1 juli 2005. De som sagts upp eller permitterats av ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker omfattas av det gällande omställningsskyddet. Omställningsskyddet intensifierar samarbetet mellan arbetsgivaren och arbets- och näringsbyrån. Skyddet består av tjänster för både arbetstagare och arbetsgivare.

Utlåtande AjUU 6/2022 rd

I propositionen föreslås ett nytt omställningsskydd för personer som fyllt 55 år och som sagts upp av produktionsorsaker eller ekonomiska orsaker efter att ha varit anställda hos samma arbetsgivare i fem år. Det nya omställningsskyddet består av omställningspenning som motsvarar en månads lön och utbildning till ett värde som motsvarar två månaders lön. Utöver arbetstagare omfattas även tjänstemän och tjänsteinnehavare av det nya omställningsskyddet, vilket också är fallet med det nuvarande omställningsskyddet. Omställningsskyddet är inte beroende av hur många arbetstagare en uppsägande arbetsgivare har i sin tjänst.

Rätten till det nya omställningsskyddet förutsätter att man anmäler sig som arbetssökande inom 60 dagar från uppsägningdagen. Arbets- och näringsbyrån ordnar en inledande intervju inom fem vardagar från registreringen och undersöker rätten till omställningsskydd. Även för att få omställningspenning krävs att den arbetslösa anmäler sig som arbetssökande inom 60 dagar från uppsägningen.

När det gäller att förebygga långtidsarbetslöshet är det viktigt att den uppsagda arbetstagaren snabbt får individuell sysselsättningsfrämjande service. I den nya omställningsskyddsmodellen sker anmälan som arbetssökande, kartläggningen av kompetens och arbetsförmåga och utarbetandet av en sysselsättningsplan redan under uppsägningstiden. Utskottet anser att tidigareläggningen av tillgången till arbetskraftsservice är en bra och viktig reform.

Utbildning inom omställningsskyddet är en frivillig utbildning som främjar sysselsättning eller företagande och som skaffas för individuella utbildningsbehov hos personer över 55 år som sagts upp av produktionsorsaker eller ekonomiska orsaker för att deltagarna lättare skulle hitta nytt arbete snart. Arbets- och näringsbyrån kommer så snart som möjligt efter uppsägningen överens med den uppsagda om ordnande av utbildning inom omställningsskyddet. Utbildningen ska i regel inledas inom tre månader från det att anställningsförhållandet upphörde och dess maximala längd är sex månader. En uppsagd arbetstagare kan inleda utbildningen redan under tiden för sysselsättningsledigheten tack vare den ändring som föreslås i arbetsavtalslagen och som utvidgar användningsändamålet med sysselsättningsledigheten.

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet anser det vara viktigt att utbildningen inom omställningsskyddet skraddarsys så att den motsvarar personens kompetensbehov och att den inte utesluter utbildning (som leder till examen) med arbetskraftsutbildning eller frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån, utan kompletterar dem. I synnerhet för personer över 55 år är det viktigt att utbildningen inleds snabbt efter att man blivit arbetslös. Deras möjligheter att på nytt få arbete försvåras av att utbildningsnivån bland dem är i genomsnitt lägre än hos den övriga befolkningen.

Arbets- och näringsbyrån och närings-, trafik- och miljöcentralen kommer sinsemellan överens om hur utbildningen ska anskaffas. Utskottet fäster social- och hälsovårdsutskottets uppmärksamhet vid att det att utbildningen ska skraddarsys för individens behov gör anskaffningen av utbildningar krävande och ökar den upphandlande enhetens arbetsmängd avsevärt. Utskottet anser det vara viktigt att den upphandlande enheten tillförsäkras tillräckliga personalresurser för att genomföra den individuella utbildningen.

Värdet av en utbildning som skaffats som utbildning inom omställningsskyddet kan vara högst lika stort som den summa som motsvarar den uppsagda personens två månaders lön, och utbild-

Utlåtande AjUU 6/2022 rd

ningens maximilängd är sex månader. Utskottet påpekar att det här kan leda till att lönerna för arbetsökande som behöver liknande utbildning räcker till för olika långa utbildningar. Utskottet anser att det är oändamålsenligt och föreslår att social- och hälsovårdsutskottet noterar frågan.

Sysselsättningsledighet

För att påskynda återanställning och förebygga långtidsarbetslöshet är det viktigt att så snart som möjligt efter uppsägningen få tillgång till arbetskraftsservice. Därför föreslås det i propositionen att det till arbetsavtalslagen och lagen om sjöarbetsavtal fogas en ny bestämmelse om sysselsättningsledighet som gäller 55 år fyllda arbetstagare som sagts upp av produktionsorsaker eller ekonomiska orsaker och som har varit anställda hos samma arbetsgivare i minst fem år. Genom bestämmelsen förlängs sysselsättningsledigheten till 5—25 arbetsdagar beroende på uppsägnings-tiden. Användningsändamålet med ledigheten utvidgas så att sysselsättningsledigheten i fortsättningen även får användas för utbildning inom omställningsskyddet enligt 5 a kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice samt för att göra en kartläggning av kompetens och arbetsförmåga.

Utskottet tillstyrker de föreslagna ändringarna. Utskottet anser att förslagen om den förlängda sysselsättningsledigheten och möjligheten att utnyttja ledigheten för att främja återanställning väl stöder målen för det nya omställningsskyddet och i vidare bemärkelse propositionens mål att öka sysselsättningen bland över 55-åringar.

Möjlighet till deltidarbete samt ork i arbetet

I propositionen föreslås det att bestämmelsen om förkortad arbetstid i arbetstidslagarna ändras så att rätten att förkorta arbetstiden stärks för de arbetstagare som fyllt 55 år och som varit anställda hos samma arbetsgivare i minst tre år. Arbetsgivaren ska på arbetstagarens begäran i första hand ordna arbetet på ett sätt som möjliggör deltidarbete. Det ställs inga krav på att begäran om att få övergå till deltidarbete ska vara motiverad av hälsoskäl eller sociala skäl, utan grunden kan också vara att stödja äldre arbetstages ork och välbefinnande i arbetet. Det övergripande målet är att förlänga arbetstagarnas tid i arbetslivet.

Arbetstiden ska förkortas på ett sätt som arbetsgivaren och arbetstagaren kommer överens om med hänsyn till å ena sidan arbetstagarens behov och å andra sidan arbetsgivarens produktions- och serviceverksamhet och hur denna inverkar på möjligheterna att ordna deltidarbete. Arbetstagaren föreslås inte få subjektiv rätt till förkortad arbetstid, men när arbetsgivaren vägrar ordna deltidarbete ska arbetsgivaren för arbetstagaren lägga fram motiveringar till varför det inte går att införa förkortad arbetstid.

Utskottet anser att ändringarna är viktiga och nödvändiga. Utskottet anser att man utöver de åtgärder som föreslås i propositionen också bör tänka på att stärka ett sådant attitydklimat i samhället där äldre arbetstagare ses som en resurs. Undersökningar visar att åldern i sig inte påverkar arbets- och funktionsförmågan eller kompetensutvecklingen före åldern för ålderspension. Enligt erhållen utredning bör man utöver eller i stället för åldern (55+) ta mer hänsyn till att utveckla trygga arbetsförhållanden som stöder arbetsförmågan hos alla ålderskategorier under de olika övergångsskedena i arbetslivet.

Utlåtande AjUU 6/2022 rd

Skyldighet att informera

Arbetsgivaren är enligt 9 kap. 3 b § i arbetsavtalslagen skyldig att informera en uppsagd arbetstagare om dennes rätt till utbildning inom omställningsskyddet, till omställningspenning och till sysselsättningsledighet. Skyldigheten gäller också situationer där en enskild arbetstagare sägs upp av produktionsorsaker eller ekonomiska orsaker.

Utskottet noterar att det inte har föreskrivits någon skriftlig form eller exakt tidpunkt för informationen. Utskottet anser det vara viktigt att man i samband med meddelandet om uppsägning skriftligen informerar om omställningsskyddet och möjligheten att få arbetskraftsservice redan under uppsägningstiden.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet föreslår

att social- och hälsovårdsutskottet beaktar det som sägs ovan och

att social- och hälsovårdsutskottet föreslår att riksdagen godkänner ett uttalande. (Utskottets förslag till uttalande).

Utskottets förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att regeringen noga följer hur den stegvisa avvecklingen av rätten till tilläggsdagar och höjningen av den nedre åldersgränsen samt ändringarna i omställningsskyddet påverkar sysselsättningen bland personer över 55 år och ger en rapport till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet om de ovannämnda omständigheterna före utgången av 2024.

Utlåtande AjUU 6/2022 rd

Helsingfors 19.5.2022

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Aino-Kaisa Pekonen vänst
vice ordförande Katja Taimela sd
medlem Bella Forsgrén gröna
medlem Atte Kaleva saml
medlem Rami Lehto saf
medlem Markus Lohi cent
medlem Niina Malm sd
medlem Hanna-Leena Mattila cent
medlem Jukka Mäkynen saf
medlem Anders Norrback sv
medlem Ilmari Nurminen sd
medlem Arto Satonen saml
medlem Ruut Sjöblom saml
medlem Riikka Slunga-Poutsalo saf
medlem Sofia Virta gröna.

Sekreterare var

utskottsråd Marjaana Kinnunen.

Utlåtande AjUU 6/2022 rd Avvikande mening

Avvikande mening

Motivering

Allmänt

Sannfinländarnas utskottsgrupp anser att arbetslösheten bland personer över 55 år och i synnerhet det att arbetstagare som befinner sig i slutet av karriären sägs upp är ett allvarligt samhällsproblem som samhället bör ingripa i för att sysselsättningsmålen och målen för längre tid i arbetslivet ska kunna nås. Sannfinländarnas utskottsgrupp anser dock att regeringen har valt fel metoder som är ineffektiva och som sannolikt leder till sämre försörjning hos arbetslösa över 55 år utan att deras möjligheter till att få nytt arbete förbättras väsentligen.

SlopanDET av tilläggsdagarna inom utkomstskyddet för arbetslösa

Flera sakkunniga motsatte sig slopanDET av tilläggsdagarna inom utkomstskyddet för arbetslösa. FFC understöder inte slopanDET av tilläggsdagarna inom utkomstskyddet för arbetslösa. Enligt FFC har tilläggsdagarna haft en betydande inverkan på tryggheten av försörjningen för äldre långtidsarbetslösa när det inte går att få ny sysselsättning. Det nya omställningsskyddet ger inte motsvarande ekonomiskt skydd. Däremot kan slopanDET av tilläggsdagarna leda till att allt fler äldre arbetslösa faller från det inkomstrelaterade utkomstskyddet för arbetslösa till arbetsmarknadsstödet. Det innebär i praktiken att statens finansieringsandel ökar samt att behovet av arbetsmarknadsstöd, eventuellt bostadsbidrag och utkomststöd ökar. Också enligt STTK leder slopanDET av rätten till tilläggsdagar till en klar försämring av utkomstskyddet för en del arbetstagare.

Enligt Kommunförbundet påverkar slopanDET av tilläggsdagarna människor på olika sätt beroende på bostadsort. Möjligheterna att arbeta är ofta större i tillväxtcentra än utanför dem. De som blivit arbetslösa i slutet av arbetskarriären kan ha svårt att hitta nytt arbete. Tilläggsdagarna har haft en stor inverkan på tryggheten av försörjningen för äldre långtidsarbetslösa när det trots många försök inte går att få arbete på nytt. De som inte får någon ny sysselsättning drabbas ekonomiskt av förlusten av tilläggsdagarna. På grund av ändringsförslaget kommer kommunernas kostnader att öka både genom finansieringen av utkomststödets grunddel och genom det samhällsgaranterade arbetet. Enligt propositionen är det svårt att förutse hur och inom vilka grupper sysselsättningen kommer att öka, så uppskattningarna av konsekvenserna för kommunernas ekonomi är förenade med betydande osäkerhetsfaktorer.

Sannfinländarnas utskottsgrupp delar bland annat FFC:s, STTK:s och Kommunförbundets bedömningar och motsätter sig slopanDET av tilläggsdagarna för utkomstskyddet för arbetslösa, eftersom det är en åtgärd som inte kan uppskattas medföra någon nytta för sysselsättningen av arbetslösa som fyllt 55 år men som kommer att försämma deras utkomst betydligt.

Omställningsskydd

I regeringens proposition föreslås ett nytt omställningsskydd för personer som fyllt 55 år och som sagts upp av produktionsorsaker eller ekonomiska orsaker efter att ha varit anställda hos samma

Utlåtande AjUU 6/2022 rd Avvikande mening

arbetsgivare i minst fem år. Det nya omställningsskyddet består av en omställningspenning som motsvarar en månads lön och en utbildning inom omställningsskyddet till ett värde som motsvarar två månaders lön.

Värdet av en utbildning inom omställningsskyddet kan enligt propositionen vara högst lika stort som den summa som motsvarar den uppsagda personens två månaders lön. Utbildningens längd kan vara högst sex månader. Enligt utvecklings- och förvaltningscentrets bedömning kommer det att vara en utmaning att skaffa och erbjuda utbildningar eftersom lönerna för arbetssökande som behöver liknande utbildning räcker till för olika långa utbildningar. Den utbildning som anskaffas ska i första hand motsvara de mål och önskemål som den uppsagda personen framfört och som är väsentliga med tanke på utvecklingen av hans eller hennes yrkeskompetens och framtida sysselsättning.

Enligt Centralorganisationen för arbetslösa (Työttömien keskusjärjestö ry) är det ett värdeval att rätten till utbildning inom omställningsskyddet uppkommer av kostnader som stöds på basis av arbetstagarens personliga (12 månaders genomsnittliga) lön och inte till exempel enligt medianlönen för alla löntagare, vilket kan ha negativa konsekvenser för sysselsättningsutvecklingen. Detta kan leda till att lågavlönade branscher i mindre utsträckning anlitar utbildning inom omställningsskyddet eftersom utbudet är mindre (eller kvaliteten sämre). Centralförbundet för arbetslösa föreslår att kostnaderna för utbildningen inom omställningsskyddet ska grunda sig på löntagarnas genomsnittliga medianlön. En mer förutsägbar kostnadsstruktur skulle också underlätta sammanställningen av utbildningsutbudet. Annars kommer arbetstagarna i lågavlönade branscher sannolikt i mindre utsträckning att anlita den nya utbildningen inom omställningsskyddet. Detta stöds också av att ett villkor för utbildning inom omställningsskyddet är att arbetstagaren ska ha varit anställd hos samma arbetsgivare i minst fem år. Regeringens nuvarande proposition är ett ställningstagande för branscher med högre lön.

Den omställningsskyddspremie som enligt propositionen ska påföras en uppsägande arbetsgivare kommer att vara mindre än den nuvarande självriskpremien för tilläggsdagar. När omställningsskyddspremien fastställs ska arbetsgivarens storlek beaktas på motsvarande sätt som i fråga om självriskpremien, vilket innebär att små arbetsgivare inte påförs någon premie alls. En lägre självriskpremie än för närvarande leder inte till färre uppsägningar av arbetstagare som fyllt 55 år, utan effekten är sannolikt den motsatta. Också i propositionsmotiven konstateras det att "en bedömning av det nuvarande systemet med en uppsägande arbetsgivares skyldighet att betala självriskpremie för finansieringen av tilläggsdagar visade att ökningen av uppsägningkostnaderna minskade antalet övergångar till arbetslöshet i större företag". Men nu har regeringen ändå beslutat att agera i strid med forskningsrön. Om den föreslagna lagstiftningen träder i kraft kommer arbetsgivarna att spara i genomsnitt ungefär hälften av den tidigare självriskpremien. Omställningsskyddspaketet är en försämring jämfört med nuläget också i fråga om avgränsningen av dess användningsområde: omställningsskyddet gäller endast dem som har sagts upp av produktionsorsaker eller ekonomiska orsaker, medan man i alla situationer har kunnat komma in i pensionsslussen.

Enligt propositionen stärker omställningsskyddspaketet sysselsättningen med cirka 400 sysselsatta. Omställningsskyddspaketet har enligt ett utlåtande från NTM-centralen i Nyland betydande konsekvenser för myndighetsarbetet. Därför finns det skäl att granska de faktiska konsekven-

Utlåtande AjUU 6/2022 rd Avvikande mening

serna av omställningsskyddspaketet i en situation där även de uppskattade konsekvenserna endast är cirka 400 sysselsatta och där det enligt NTM-centralen i Nyland är osannolikt att siffran kommer att uppnås. Efter att lagen har trätt i kraft är det skäl att bedöma omställningsskyddspaketets faktiska sysselsättningseffekter och paketets faktiska effekter på myndighetsuppgifterna. Det bör också noteras att de resurser som använts för omställningsskyddspaketet är borta från arbetskraftsservicens verksamhet, och om samma resurser kunde användas för andra tjänster med bättre sysselsättningseffekter, är det samhälleligt oförnuftigt att använda dem för att genomföra omställningsskyddspaketet.

Med stöd av vad som anförts ovan anser sannfinländarnas utskottsgrupp att nyttan med omställningsskyddspaketet är mycket liten, om ens befintlig, men att ordnandet av paketet sannolikt i onödan tar sådana resurser från arbetskraftsmyndigheterna som kunde användas bättre med tanke på främjandet av sysselsättningen. Propositionen kommer sannolikt inte heller till denna del att uppfylla de mål som ställts upp för den.

Möjlighet till deltidarbete samt ork i arbetet

I propositionen föreslås som stöd för att orka i arbetet en möjlighet för arbetstagare som fyllt 55 år och som varit anställda hos samma arbetsgivare i minst tre år att övergå till deltidarbete om de så önskar. Det finns dock ingen skyldighet att ordna deltidarbete, om det inte är möjligt av skäl som hänför sig till arbetsarrangemangen. Grunderna för arbetslöshetsförmånerna enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa ändras inte heller. Därmed kan man fortsättningsvis inte få jämkad arbetslöshetsförmån på basis av en arbetstid som förkortats på eget initiativ. Villkoren för andra förmåner som beviljas på basis av partiellt arbete förblir likaså oförändrade, och det föreslås inte heller någon ny förmån för de situationer som i nuläget inte utgör grund för förmån. Det är alltså fråga om en förkortning av arbetstiden på egen bekostnad, och förkortningen av arbetstiden minskar också den framtida pensionen.

Sannfinländarnas utskottsgrupp ser det som sannolikt att möjligheten att övergå till deltidarbete knappast utnyttjas särskilt mycket eftersom arbetsgivaren å ena sidan inte är skyldig att ordna med den möjligheten om arbetstagaren så önskar. Å andra sidan möjliggör propositionen inte en övergång till deltidarbete ens när det är möjligt ur arbetsgivarens synvinkel och när det behövs med tanke på att arbetstagaren ska orka i arbetet, om arbetstagarens lön skulle bli så liten att den inte räcker till för att trygga hans eller hennes försörjning. Sannfinländarnas utskottsgrupp anser därför inte att det är sannolikt att propositionen heller till denna del kommer att nå de mål som ställts upp för den.

Kommunernas skyldighet att ordna samhällsgaranterat arbete

Kommunförbundet konstaterar i sitt utlåtande att de som har rätt till tilläggsdagar inte tidigare har omfattats av kommunens lagstadgade skyldighet att ordna samhällsgaranterat arbete eftersom de fortfarande har fått arbetslöshetsdagpenning. Den föreslagna ändringen kan jämföras med en ny uppgift som åläggs kommunerna, och staten borde finansiera den till 100 procent.

Kommunförbundet konstaterar vidare att det saknas en bedömning av vilka konsekvenser den obligatoriska sysselsättningen har för kommunerna när de ska ordna möjlighet att arbeta i sex må-

Utlåtande AjUU 6/2022 rd
Avvikande mening

nader (sysselsättningskyldighet). Möjligheten till arbete ska ordnas så att man kan påbörja arbetet när maximitiden för arbetslöshetsdagpenning går ut. Det arbete som ordnas ska vara heltidsarbete enligt den ordinarie arbetstiden i branschen. För den som får sjukpension i form av delpension ska det ordnas deltidsarbete som motsvarar hans eller hennes arbetsförmåga och som uppfyller arbetsvillkoret.

Sannfinländarnas utskottsgrupp anser att kommunerna måste anvisas en finansiering på 100 procent för den obligatoriska sysselsättningen om de personer som tidigare hade rätt till tilläggsdagar överförs till kommunernas lagstadgade obligatoriska sysselsättning.

Avslutningsvis

Sannfinländarnas utskottsgrupp anser därför att de lagstiftningsåtgärder som föreslås i propositionen inte når de uppställda målen, men att de avsevärt försämrar försörjningen för arbetslösa över 55 år, inte främjar deras sysselsättning, i värsta fall rentav sänker tröskeln för arbetsgivare att säga upp arbetstagare som för närvarande har rätt till tilläggsdagar inom utkomtskyddet för arbetslösa och i vilket fall som helst leder till ineffektiv användning av resurserna för tjänsterna till de arbetslösa. Därför föreslår Sannfinländarnas utskottsgrupp att lagförslagen i propositionen förkastas.

Avvikande mening

Vi föreslår

att riksdagen förkastar lagförslagen och

att social- och hälsovårdsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 19.5.2022

Rami Lehto saf
Riikka Slunga-Poutsalo saf
Jukka Mäkyänen saf